

Svenska Canada = Tidningen

The Swedish Canada News

ARG. (Year) 21.

Lothnummer 5 Cents.

WINNIPEG, MAN. ONSDAGEN DEN 28 MAJ, 1913.

Nr 22.

Första spalten.

Tänkar och reflexioner af N. F. B.

För Svenska Canada Tidningen.

Bland nyheterna i en af Canadas ledande och största tidningar förekom för några dagar sedan en notis om en miss (Olson) från Kristiania. Stofkålen, hvilken på resa genom Winnipeg hastigt insjuknat.

En sådan ökningshet om europaiska förhållanden är ingalunda sällsynt här i landet, och den kan ju möjligen fattas, då den framträder hos de bredare folklagren. Men då en redaktör för en stor, daglig tidning, hvilken dock borde besitta en smula lokal bildning, begär en dylik bildning, är det oförfläkt. Atminstone borde han, sedan de i förra året i Stockholm höll Olympiska spelen åtminstone ha reda på att Stockholm är en stad och inte land. Mig synes det nästan omöjligt att undgå att lära sig detta förhållande, ty i flera månaders tid voro ju de amerikanska tidningarna med anledning af de Olympiska spelen uppfyllda med sådana svarlösa saker som, att Stockholm är Sveriges huvudstad, Gustaf V regerar Sveriges skärs land, och att Sverige ingalunda äro några trott här, är ett tydligt under Norge. Men en del redaktörer lär sig synas vara underliga författare i andra människor.

Detta är sakens kärnsammanhang, men det finns och är allvariga. Vi svenskar torde nog hafva en smula del i denna allmänna ökningshet om vårt födelsland. Vi äro alltför försädda och alltför sena att tala om detta land, där våra föder bygd, och där vår egen vagn står. Många af oss nästan skämmas för vår nationalitet, hvilken vi tvärtom borde vifta öfver. Vi äro så helt motsatta normännerna i detta fall, att vi ofta få lida på deras bekostnad, att vi tillbakasättas, då de framhålla, vårt land förtäges, då deras priss. Jag har hört den härte, som sagt, att det enda, de visste om Sverige och Norge, var, att det senare landet är större än det förra, och de finnas afven, som tro, att vårt fagra Stockholm är beläget i nordnorrlands land. Och härute känna de ingen skillnad på svenske och normänn utan sammanblanda dem jämmt och ständigt, men alltid till normännens fördel.

När icke en sådan väldig reklam som Olympiska spelen förtä bättre uppmärksamhet här och i Fremlandet, än att man fortfarande hoppland Sverige och Norge, ja, där ser det verkligen ganska märkt ut med Sveriges prestige och renommé på denna sidan Atlanten. Det är så lunda ganska tydligt, att någon plösig förändring i detta förhållande ej är att vänta, och att det, som från Sveriges sida görts, ej mycket hjälper. Det blir alltså på oss svenskar har utse det ankommer, och någon förändring till det bättre skall ske. Men då vi ej längre skämmas för vår nationalitet och vårt språk, utan alltid, när tillfälle gifves, den försvara och högljden pris. Om vi så göra, om vi fatta det manliga beslutet att för de svenska färgerna i vår sköld och på allt sätt inbördes uppmuntra hvarandra, så skall också säkerligen Sveriges namn så småningom blifva känt och ärat, och vi själva mera aktade och respekterade.

Nyigen har man, såsom omtalad på annat ställe i dagens nummer, i Sverige firat hundraårsdagen af Gymnastiska institutets i Stockholm grundläggning och samtidigt firat minnet af institutets grundläggare Per Henrik Ling.

Vi svenskar stå i oändligt stor tak-samtidskänsla till Per Henrik Ling, ty han har icke blott gifvit oss ett gymnastiksystem, som varit grunden till det svenska folkets starka, fysiska utveckling och som bevarat det från förfädel och mycken degenera-tion, utan äfven genom detta system, som numer totora vara bekant i hela den civiliserade världen, fört Sveriges namn ut bland de olika folk och gjort det förledaktigt känt. Äfven torde man kunna tillskrifva den Linska gymnastiken de storartade segrar, Sverige vann i Olympiska spelen förliden sommar. Utan detta system hade svenskarna med all säkerhet icke kunnat utse första nummer bland alla de tåfärande nationerna. Utan det som underlag och ryggrad hade Sveriges idrottsmän nog ståt sig ganska slätt i denna fredliga täflan de olika folkens emellan.

Omkvärdt vore, att Linska gymnastiken infördes allmänt äfven här i landet, och att man i skolorna frigt odlade den, samt att den där blifve obligatorisk. Med säkerhet skulle därigenom ett sundare och friskare ungdom släkte föstras, ett släkte, som härdadt och starkt kunde motstå alla livets svårigheter och blifva fosterland till oändlig nytta, blifva dess skydd och värn. Vi svenskar härute skulle säkerligen göra vårt fosterland en oändlig stor tjänst, om vi arbetade på detta gymnastiksystems utveckling här i landet, och om vi lärde det uppvisande svenska släktet här att utöfva och värdera det.

Ett svenskt hundraårsminne.

Per Henrik Ling.

I ett sekel har Gymnastiska central-institutet i Stockholm fostrat svenska män och kvinnor till friska och sunda människor, sprifvit det svenska namnet öfver världen och gjort den svenska gymnastiken arad och ansedd i alla civiliserade länder. Ej att undra öfver då det alltid hela Sverige varit därifrån utgående våra stora högtid-ligheter.

Raden af festligheter tog sin början den 2 de mes med en hyllning för Lings minne af eleverna vid högre re- allorverket i Stockholm. Öfriga läro-verk i hufvudstaden brakte under de följande dagarna Lings minne sin hyllning.

Olympiska sällskapets och Svenska gymnastikförbundets Stadionfest till främmande af det Linska hundraårs-minnet ägde rum på söndagsaftonen den 4 maj. Som kvällen var något regnig och gråkall samt afskräckande för utövande, genomfördes programmet så skyndsamt som låt göra. Det börjades med en gymnastikuppsättning af 1,500 livliknada skolungdomar under kommando af kapten Littorin, hvarpå följde en konsertafdelning och därefter åter en gymnastikuppsättning i hvilken deltog K. P. U. M. gymnastiktrupp, medlemmar af Stockholms gymnastikförening och krigsskoleelever. Sist uttröfve elever från Gymnastiska centralinstitutet, stått utsträda i laderlarnesk, såbel och bajonetfästning och därmed till-gade fackelbarare upp och arrangerade sig aftektfullt kring Lings blyst-hvarefter musiken blåste en marsch till avslutning på högtidligheten.

Centralinstitutets minnesfest, som var jubileumsdagens tyngdpunkt hölls den 5 maj på Riddarhuset med början kl. 3.30 e. m. Bland en god stund dessförinnan började deltagarna andlunda och taga plats i riddar-salen, där man såg Lings med svenska flaggor omgifna blyst. På utsatt kloek-slag anlände kongen och hertigparet af Vestergötland med uppvaktningar, och sedan de kungliga perso- nerna hälsats och tagit plats, inled- des festen med Kungens "Na komma de svenske" utöfnd af Stockholms studentsångarförbund under anför- ande af direktör Gustaf Hjärp. Från de et hälsningstal af ordföranden, institutets direktör, general Malm, som i högsta grad ordalag talade de- skrifves allvarigare färigheter att det ej skall utskrånas sig endast härtill. Flera barn saknades emellertid. Dock vill man i det längsta hoppas, att dessa i försökslokalen sprungit och gått sig.

De båda i lägora omkomna äro handbrukaren Karl Nilsson och Hans maka. Nilsson sjöfva sig svesstigt med att föra ut kreaturen då han fick reda på, att hästran befann sig inne i det redan brinnande boningshuset. Man vet ej med vissheit, om hon varit ledad eller om hon varit utslagen och gått in igen för att kunna rädda något. Nilsson skyndade då in i det brinnande huset, men kom aldrig ut igen. Makarna voro mellan 50 och 60 år gamla och efterlämnat fyra barn. Det är fråga om huruvida branden ej skall kräffa ännu ett människa, Nilsson själv ännu ett människa, hussägaren Nils Johansson som sedan han deltagit i släcknings- arbetet gick in i sitt hus, som då stod i full låga, för att rädda någon till- hörighet. Då han åter kom utvaktande var han illa brand. Dock torde brandens ej vara lifsfarliga, men han hade blifvit så illa sjuk af röken, att svåra kväfningsymptom in- ställde sig. Han fördes till sjukhus i Smirnhamn.

Ola Nilssons gård har en gång fört ut för åskälla år sedan, härjats af eld. Den var försäkrad för 21,000 kr. Carl Nilssons för 22,000 kr. och Evald Nilssons för 14,000 kr.

Flygolycka. Lejtnant Desmond Ar- thur, tillhörande brittiska armén, om- kom i går i en flygolycka i Montrose, Skottland.

Boxarens död.

Den hvita världsmästaren i boxning, Luther McCarty, omkommer i en tåfång i Calgary, Alta.

HANS MOTSTANDARE ANKLAGAS FÖR DRAP.

En sorglig händelse inträffade i lördags i Calgary, Alta., då den kände boxaren Luther McCarty, som tagit mästarekapet i boxning bland hvita, under tåfång med Arthur Pelkey från Chatham, Ont., aflöd i ringen, sedan han erhållit ett slag i käken från sin motståndares näve.

Slaget följdes omedelbart af ett mot hjärtat, som först förmodades hafva förorsakat döden. Man såg emellertid senare, att döden troligen föranledts därpå, att boxarens hals till följd af slaget med käken gått ur led.

Pelkey arresterades och blef anklagd för drap. Han försattes emellertid snart på fri fot mot \$10,000 borgen, som förnerades af Tommy Burns och F. C. Lovens.

Olyckan inträffade så plösigt, att ingen af åskådarna fattade hvad som hänt. Några minuter därefter förklarade läkarna, att McCarty var död. Enligt Albertas lagar kan alla åskådare arresteras för drap.

Den likare, som tillkallades och anstälde en noggrann undersökning, påstod, att döden förorsakats af an- tingen organiskt hjärtfel eller hjärt- slag. Han sade, att på grund af detta förhållande var endast ett slag af detta hjärtat tillräckligt för att döda man- nen.

W. McCarty, McCarty's manager, blef mycket upprörd öfver olyckan och utbrast i grat, då han hörde, att hans skildring var död.

Ungefär 10,000 människor voro när- varande, då det blef bekant, att den kände boxaren aflöd. Dessa, som några minuter fört skrik och hurra, lämnade nu arenan tysta och upprörda öfver McCarty's öde.

De båda tåfångarna voro synbarligen i god kondition, då de inträffade i ringen. McCarty var den första att klifva öfver repet. Han skratade och skandade med sina vänner och med- hyljarna och var tydligen vid bästa humör. Några minuter därefter slogs Pelkey. Hans blystades med oron- befärdade lifafallrop, skakade hand och fotograferades, innan de började kampen.

Man har sökt påträffa McCarty's familj, men utan framgång. Hans far, som var läkare i Dayton, Ohio, lär man icke haft någon underrettelse från sedan den stora öfversvämning- en dräddade.

För två år sedan tåfångade McCarty, som då var alldeles okänd, i Calgary om en summa på \$25. Under de senaste tolf månaderna har han förtjänat omkring \$20,000 och hade ganska mycket pengar placerade i en bank i Los Angeles. Hans del, vinst eller förlust, i den boxning, som kostade honom lifvet, var cirka \$3,000.

En undersökning kommit att hållas angående dödsfallet. M. S. McCarty's instru är bosatt i Moorhead, Minn., och hon vill till en viss del utredas, om man- nens plösig död.

Pelkey är canadensare, född i Dover, Ont., 1883. Han uppfördes vara en god boxare och en godhjertad och lugn människa.

I söndags kväll nedbrann den are- nal i hvilken McCarty mötte sin död. Man misstänker, att mordbrand fö- ligger.

En stor strejk.

Som enligt ledarnes åsikt torde blifva allmän, har utbrutit i St. Petersburg och redan förlamnat industriverksam- heten därstädes. Trupper hafva ut- kommanderats, men hittills äro inga våldshandlingar förekommit.

ROOSEVELT FÖRSVARAR SIN HEDER.

Theodore Roosevelt anslände månd- lades till Marquette, Mich., där han skall uppträffa tryckfrihetsrådet mot George A. Newett, redaktör af "Is- phoning Iron Ore".

Rättsgången, som börjades sistlidne oktober, föranelides därpå, att i tid- ningen publicerats följande ord om Roosevelt: "Han svar, lugn och super sig full, och alla hans vänner veta det".

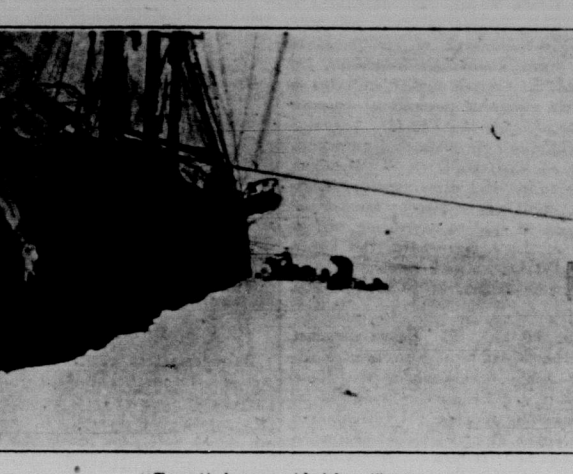
En hel liten armé af vittnen led- sagede Roosevelt, bland dem många framstående män.

BALKAN-KRIGET.

T. Theodoroff, den bulgariska fi- nansministern, hvilken skickt represen- terna i Bulgarien i den finanskonferens, som hålles i Paris i samband med fredsunderhandlingarna mellan Bal- kanstaterna och Turkiet, sade nyli- gen, att Balkanstaterna komma att besvara en krigsskadeersättning af \$400,000,000, hvaraf Bulgarien skall hafva hälften.

Hvad ett utländskt lån beträffar, sade den bulgariska finansministern, att Bulgarien icke har för afsikt att, som ryktet velat veta, uppträda ett lån på \$100,000,000. Man ämnade nå- ja sig med \$60,000,000.

Sydpolsfararen i Winnipeg.

"Fram" lossar vid isbarriären.

Kapten Roald Amundsen, den fräjdade norske sydpolsfararen, anlände till Winnipeg i söndags morn. Han mottogs vid tåget af representanter för stadsrådet, medlemmar af mot- tagningskomitén, aktiva medlemmar af den norske Gleekklubben samt af omkring 300 andra Winnipegbor, som trotsat den tidiga timmen för att hälsa Sydpolsens upptäckare välkom- men till Winnipeg.

Albeman J. J. Wallare, repre- sentande borgmästaren och stadsrådet, önskade kapten Amundsen välkom- met, och den norske konsuln hälsade, mr H. R. Soot, talade i norrmännens vägnar. Sedan sångarna sjungit några sånger, eskorterades kapten till Royal Alexandra hotel, där han under sin vistelse i Winnipeg bott.

I måndags gaf staden Winnipeg en lunch för kapten Amundsen uti City Park. Denna, till hvilken inbjud- ets ett afsevärdt antal gäster, lär ha afstått under den mest angenäma stämning.

På kvällen talade kapten Amund- sen inför en icke fulltalad, så dock intresserad och entusiastisk publik i Industrial Conventual Hall, som var smakfullt smyckad med emänd- siska och norske flaggor, öfver em- net: "How I discovered the South Pole". Kapten Amundsen är ingen vältalare i egentlig bemärkelse, men genom sitt förfärfva och värddiga ut- talande vinner han genast allas sym- pati, och han förstår att i timalt lå- la sin publik intresse för honom. Han anslog redan från början en populär, så att äfven lekmanen på den arktiska forskningsen område med största lättigt kunde följa honom. Kapten Amundsen, i motsats till må- nga andra upptäcktsresande, talar aldrig om sig själv och han är alltid den förste att gifva sina kamrater erkännande för deras anmärket och det resultat, som nåtts.

Mayor Deacon presenterade tala- ren för den förste upptäckaren af Sydpolen. Han sade, att det naturligt- gen skulle hafva glädt alla brittiska undersåtar, om detta kunnat sägas om en britt, men att alla dock voro fullkomligt nöjda med, att en son af Norge först nått detta mål.

Därefter framträdde kapten A- mundsen, rak och smärt, och började sitt föredrag med kraftigt och väl- klingande stämning.

Föredraget, som tillt och ofta af- bröts af lifliga applåder, illustrerades af synnerligen vackra ljusbilder, foto- grafier tagna under färden, och till slut af ganska lyvade rörliga bil- der. Bifallevringarna nådde sin höjd, när sydpolsfararen, lugnt och färdtrött som vanligt, relaterade, huru de den 14 de, 1911 uppnådde målet, Sydpolen, och huru de där planterade sitt fosterlands emble- den norske flaggan. Vackra bilder

EN STATY AF DROTTNING VICTORIA.

Planer för resandet af en staty af drottning Victoria i Washington, skänkt af en staty af Abraham Lincoln till det brittiska folket och afhållandet af en historisk kostym- ball, allt i förbindelse med festligh- terna 1914-15 för att fira den hundra- dråiga tiden mellan de engelek- tarbetets af den amerikanska komi- tén, som förbereder dessa festligh- ter.

Hadnot död af vinninng. Peter Bradovitch, en sinnessjuk öster- rikare, som vårdas på ett hospital i Blackfoot, Idaho, dödade förliden onsdag fem af sina rumskamrater ge- nom att slå dem i hufvudet med ett bord, då de lägo försänkta i söm. Bradovitch sändes för två år sedan till hospitalet för ett fängelse, där han afstånade lifstids straffrättelse för mord.

Svår olycka. Fyra matrosser dödades och tre andra blefvo svårt skadade vid en explosion af en blytrycksstyvelin i ma- skinrummet på den tyska torpedobå- ten "S. 148", under det denna deltog i manövrerna nära Helgoland.

Sorglig högtidsdag.

Trettioett människor dödades och många skadades i en olycka Victoria- dagen i Long Beach, Cal.

MÅNGA AF DE OMKOMNA BRIT- TISKA UNDERSÅTAR.

En olycklig olycka, som kräffde många människors lif inträffade i lördags i Long Beach, Cal. Omkring 10,000 människor hade samlat sig på stadens vägbrytare, som är belägen mot för stadsauditorium, för att åse de festligheter, som hölls med an- ledning af Victoria dagen. Vägbryta- ren var emellertid för svag för den- na väldiga börda och störtade plösigt in. Hundratals personer på den öfre afdelningen föllu ned öfver hundra andra, som samlats sig på den undre afdelningen. Denna gaf äfven efter, och alla föllu ned bland bjäkar och traver på sanden 25 fot nedan- för.

36 personer, mest kvinnor och barn, dödades af de nedfallande bjäklarna eller krossades till döds af de öfver dem fallande personerna. Fentio blefvo svårt uppskade, medan åter andra blefvo så uppskade, att de tingo hysterska anfall.

Öfren voro brittiska eller f. d. brittiska undersåtar, bosatta i Sodra California.

Olyckan inträffade några minuter före kl. 12 på middagen. Victoria- paraden, den förnämsta attraktionen i festligheterna, hade just passerat, och deltagarna därjämte tusentals andra människor strömmade öfver vägbrytarens trappor mot auditorium, då golvet bågade. Ett ögon- blick senare gaf detta öfver, och under ett förfärligt brak, mandadt med öfrens jammrop, störtade vägbryta- ren in.

Landdelen af vägbrytarens förstör- des, och en del af auditoriets fram- sida föll äfven.

Orsaken till olyckan var öfverlast- ning. Detta berodde på att det drojde så länge, innan dörren öppnades. Hade dessa öppnats i tid, skulle folk- massan gått in i auditoriet i stället för att samlas sig på trappan, och olyckan därigenom varit ögörd.

En lycka i olyckan var, att ebb för tillfället var rådande; i annat fall hade med säkerhet många drukk- ningsolyckor inträffat.

Det ätgörbara en timme att fram- draga de döda och sårade ur den stora massan af bjäklar. De döda ord- nades i trader och fördes senare på dragn till begravning, under det att de sårade förhålltes till sjukhus, där de fruga lämpligt vård. Man fruktade, att ytterligare några komma att aflida till följd af de svåra skador, de er- hållit. En stor människomassa hade församlat sig på stranden, och de, som förbrat sina närmaste i olyckan, sördde högljud.

Bland de skadade befinner sig Mrs Fisher från Winnipeg, men hennes skador ingifva ingen farhoger. Man trodde först, att hon omkommit i olyckan, men hennes namn i Winnipeg mottog kort efter den olyckliga händelsen ett telegram från henne personligen, hvartill hon sade, att hennes tillstånd var relativt godt.

Begravningskostnaderna och andra utgifter i samband med olyckan komma att bestridas af staden.

Svår sjöolycka.

Ångaren Nevada med 200 passaze- rare ombord stötte i lördags mot tre minior i rad i Smyrna vikens sjö. Eldad 80 af passagerarna och be- sättningen räddades.

Minorerna hade utslags vid kusten af Mindre Asien af turkarna för att förhindra anfall af den grekiska flota- ten under Balkan-kriget.

Nevada ägdes af Badi Dault Co. och gick på östra delen af Medelhaf- vet.

Vill flyga öfver Atlanten.

Doktor Alexander Graham Bell, den kände amerikanske vetenskaps- mannen och telefongrundläggaren, meddelade härom dagen, att F. C. Baldwin, en af hans assistenter, ämnar försöka att med sin aeroplan flyga öfver Atlantska oceanen för att vinna det brittiska priset på \$55,000, hvilket utlofvats till den förste avia- tör, som kan göra en sådan ocean- flygt på mindre än 72 timmar. Doktor Bell, själf en entusiast för avia- tik, tror emellertid, att många för- ändringar i den nuvarande flygma- skintypen måste företages, innan ett sådant vägtvåke företages och flykten i en sträcka sålång kunna utföras. "Med tidigt uppbrott från Halifax, Nova Scotia, skulle det vara möjligt att uppnå Irland på en timme och en sen middag", menade han. Denna sträcka belöper sig på omkring 2,900 mil. Ett luftskopp kan på normal höjd uppnå en flyghastighet på 40 mil i timmen. Af ett förbitrat dok- torplan väntas sig emellertid större hastighet, och han räknar på att, om flykten företages på en höjd af fem mil, hvarest atmosfären endast är en tredjedel så tät, en tre gånger så stor hastighet bör kunna uppnås. Men på 5 mil höjd är det ju så kallt, att man måste frysa ihjäl!!